

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Введено в дію наказом від
„08” травня 2020 р. № 0302 - 1/167

Ректор В. С. Бакіров
2020 р.

Освітньо-наукова програма

підготовки докторів філософії з економіки

Спеціальність 051 - Економіка

третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти

Затверджено вченою радою університету « 27 » квітня 2020 року,
протокол № 8.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-наукової програми

1.1. Вчена рада економічного факультету: протокол № 2 від «20» лютого 2020р.

Голова Вченої ради економічного факультету (Олександр ДАВИДОВ)

1.2. Науково-методична комісія економічного факультету:

протокол № 7 від «19» лютого 2020 р.

Голова методичної комісії факультету (Вікторія ЄВТУШЕНКО)

1.3. Кафедра економічної теорії та економічних методів управління: протокол № 5
від «17» лютого 2020 р.

Завідувач кафедри економічної теорії

та економічних методів управління (Андрій ГРИЦЕНКО)

1.4. Кафедра статистики, обліку та аудиту: протокол № від «19» січня 2020р.

Завідувач кафедри статистики,

обліку та аудиту

 (Володимир СОБОЛЄВ)

1.5. Кафедра економічної кібернетики та прикладної економіки: протокол № 7 від
«15» січня 2020 р.

Завідувач кафедри

економічної кібернетики

та прикладної економіки

 (Тамара МЕРКУЛОВА)

ПЕРЕДМОВА

Розроблено робочою групою у складі:

Прізвище, ім'я, по батькові	Найменування посади (для сумісників – місце основної роботи, посада)	Науковий ступінь, вчене звання, за якою кафедрою (спеціальністю) присвоєно
Керівник робочої групи		
Соболев Володимир Михайлович	Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна, професор кафедри економічної теорії та економічних методів управління	Д.е.н., проф. кафедри економічної теорії та економічних методів управління
Члени робочої групи		
Гриценко Андрій Андрійович	ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАНУ», заступник директора	Д.е.н., проф. за кафедрою економічної теорії
Меркулова Тамара Вікторівна	Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна, зав. кафедри економічної кібернетики та прикладної економіки	Д.е.н., проф. кафедри економічної кібернетики та прикладної економіки
Тютюнникова Світлана Володимирівна	Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна, професор кафедри економічної теорії та економічних методів управління	Д.е.н., проф. кафедри економічної теорії та економічних методів управління

При розробці проекту Програми враховані вимоги:

1) Освітнього стандарту спеціальності _____ рівнем _____;

2) Професійного (их) стандарту _____
назва стандарту, власник/провайдер стандарту

3) Рекомендації професійної асоціації _____
назва,

4) Рекомендації провідного працедавця в галузі _____
інформація про розміщення/оприлюднення рекомендацій

інформація про розміщення/оприлюднення рекомендацій
Примітка – пп. 2-4 вказуються у випадку наявності

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів (за наявності):

1. Рецензія кандидата економічних наук, начальника управління інноваційного розвитку та іміджевих проектів Департаменту у справах сім'ї, молоді та спорту Харківської міської ради, заступника директора Департаменту Вікторії ГРЕЦЬКОЇ-МИРГОРОДСЬКОЇ з рекомендаціями щодо удосконалення програми.

**1. Профіль освітньої програми
зі спеціальності 051 – Економіка**

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Восьмий рівень Національної рамки кваліфікації України

1 – Загальна інформація	
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації	Третій, доктор філософії з економіки
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом доктора філософії, обсяг освітньої програми - 40 кредитів
Офіційна назва програми	Програма підготовки докторів філософії з економіки
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом доктора філософії, обсяг освітньої програми – 40 кредитів
Наявність акредитації	
Цикл/рівень	третій
Передумови	Наявність диплома магістра з економіки
Мова викладання	українська
Термін дії освітньої програми	4 роки
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://www.econom.kharkov.ua/index.php?id=805&idd=71&lang=u
2 - Мета освітньої програми	
Мета програми	Підготовка доктора філософії з економіки на основі сучасних світових стандартів якості, органічного поєднання фундаментальної та прикладної складових, лідерських позицій на українському науковому просторі і високого міжнародного конкурентного рівня, достатнього потенціалу комерціалізації наукових результатів на національному та світових ринках науково-технічних розробок, органічної інтеграції у світове співтовариство університетів, привабливості для іноземних аспірантів, що здатна забезпечити успішне працевлаштування випускників на сучасних ринках праці.
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Галузь знань – 05 – соціальні та поведінкові науки Спеціальність 051 - економіка
Орієнтація освітньої програми	Підготовка науковців для викладацької роботи, роботи у наукових установах та інноваційних структурах підприємницької направленості
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Підготовка фахівців, пристосованих до ефективного аналізу швидких змін сучасного економічного середовища
Особливості програми	Поглиблена методологічна підготовка та посилений сучасний статистико-економічний інструментарій дослідження

4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Випускник може працювати викладачем вищого навчального закладу відповідного рівня акредитації, на посадах економіста, економіста-аналітика широкого профілю з ефективності підприємництва та інноваційного радника, консультанта та оглядача з економічних питань, наукового співробітника фахових наукових установ, методиста з економічної освіти тощо.
Подальше навчання	Навчання за програмою підготовки доктора наук
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Основний підхід: проблемно-орієнтоване PhD студентоцентроване навчання з елементами самонавчання. Методи викладання: лекції, практичні та лабораторні заняття, консультації, наукові семінари, демонстраційні класи, стажування/практика, елементи дистанційного (on-line, електронного) навчання. Освітньо-науковою програмою передбачене використання наступних освітніх <i>технологій</i>: інтенсивних; інтенсифікації навчання на основі опорних структурно-логічних схем і знакових моделей; рівневої диференціації навчання; модульно-блочного навчання; корпоративного навчання; розвитку критичного мислення; навчання як дослідження; проектного навчання.
Оцінювання	Система оцінювання включає: усне екзаменування, письмові екзамени (відповіді на проблемні питання та розв'язання певної наукової задачі), заліки, проміжні контрольні роботи та опитування, захист індивідуальної роботи (есе, проекту тощо) та наукових звітів із оцінювання досягнутого. Оцінювання здійснюється за дворівневою (зараховано/не зараховано) та чотирирівневою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) шкалами
Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація за навчальною складовою програми здійснюється щосеместрово упродовж перших двох років навчання у формі екзаменаційних сесій. Атестація за науковою складовою та за програмою у цілому здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи (дисертації) наприкінці четвертого року навчання
Вимоги до заключної кваліфікаційної роботи	Вимоги до заключної кваліфікаційної роботи визначаються МОН. При цьому проводиться обов'язкова перевірка на плагіат, а також оприлюднення дисертації та автореферату на офіційному сайті економічного факультету.

6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність до самостійного продукування нових наукових ідей в галузі економіки та їх реалізації у науковій та практичній площині
Загальні компетентності	ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
Спеціальні компетентності (фахові)	СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей. СК02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, глибоке розуміння англомовних наукових текстів з економіки. СК03. Здатність використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та освітній діяльності. СК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти та у реальному секторі економіки. СК05. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень. СК06. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням математичних методів та моделей на мікро-, мезо-, та макрорівнях. СК07. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в економіці та дотичні до неї міждисциплінарні підходи, виявляти лідерські якості та відповідальність під час їх реалізації. СК08. Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.
Програмні результати навчання	РН01. Мати теоретичні знання з економіки, соціально-економічних систем і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій. РН02. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також

	методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері економіки з метою досягнення економічної та соціальної ефективності в умовах глобалізації. РН03. Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у економіці та дотичних міждисциплінарних напрямках. РН04. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу великих масивів даних та/або складної структури, програмне забезпечення та інформаційні системи. РН05. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі проблеми фундаментальної економічної науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів, лідерства, автономності та відповідальності. РН06. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях. РН07. Застосовувати інноваційні науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу з дотриманням норм академічної етики та доброчесності.
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Специфічні характеристики кадрового забезпечення	До реалізації програми залучені 12 докторів та 4 кандидатів наук - штатних працівників 9 кафедр з чотирьох факультетів університету та 2 доктори наук (у т.ч. 1 чл.-кор. НАНУ) - провідних наукових співробітників ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАНУ. Усього 18 осіб.
Специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення	Можливість дистанційного навчання на платформах Moodle, Zoom, Webex, Classroom тощо.
Специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення	Можливість онлайн-навчання на платформі “Coursera”: безкоштовний доступ до освітніх ресурсів провідних університетів світу. Віддалений доступ до ресурсів EBSCO Publishing - найкрупнішого агрегатора наукових повнотекстових ресурсів провідних видавництв світу. Доступ до баз даних Springer (журнали Springer 1997-2020 pp., е-книги Springer 2017 p.), SCOPUS, SciVal, WEB OF SCIENCE, EBSCO, Oxford University Press, Cambridge University Press, CUL Online

9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Відповідно до чинного законодавства
Міжнародна кредитна мобільність	Відповідно до чинного законодавства та міжнародних угод університету
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Можливе за умови отримання відповідної ліцензії

2. Перелік компонент освітньо-професійної /наукової програми та їх логічна послідовність

2.1 Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК 1.	Філософські засади та методологія наукових досліджень	5	екзамен
ОК 2.	Іноземна мова для аспірантів	10	залік
ОК 3.	Підготовка наукових публікацій та презентація результатів дослідження	4	залік
ОК 4.	Інтелектуальні системи аналізу даних	3	залік
ОК 5.	Сучасна теоретична економіка	3	екзамен
ОК 6.	Методологія дослідження та практика вимірювання економічних процесів	3	екзамен
Загальний обсяг обов'язкових дисциплін		28	
Вибіркові компоненти ОП			
<i>Вибірковий блок 1</i>			
ВБ 1.1.	Еволюційна економіка	3	екзамен
ВБ 1.2.	Національна економіка України в умовах європейської інтеграції	3	екзамен
ВБ 1.3.	Соціальна відповідальність	3	екзамен
ВБ 1.4.	Статистичне моделювання та прогнозування	3	екзамен
ВБ 1.5.	Моделі економічної динаміки	3	екзамен
ВБ 1.6.	Теорія ігор та її застосування в економічному аналізі	3	екзамен
ВБ 1.7.	Економічна компаративістика: порівняльний аналіз сучасних економічних систем	3	екзамен
<i>Вибірковий блок 2</i>			
ВБ 2.1.	Невизначеність та реформування господарських систем	3	екзамен
ВБ 2.2.	Трансакційна політика та трансакційна архітектоніка	3	екзамен
ВБ 2.3.	Методика викладання економічних дисциплін	3	екзамен
ВБ 2.4.	Ринок фінансових послуг	3	екзамен
ВБ 2.5.	Теорія галузевих ринків	3	екзамен
ВБ 2.6.	Податки та податкова політика	3	екзамен
ВБ 2.7.	Економіко-статистичні методи дослідження кон'юнктури ринку	3	екзамен
Загальний обсяг вибірових дисциплін		12	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		40	
ОК 7.	Педагогічна практика	6	залік

2.2 Структурно-логічна схема ОП

Освітня компонента програми передбачає 4 семестри вивчення відповідних дисциплін в обсязі 40 кредитів.

Передбачено вивчення циклу обов'язкових (нормативних) та вибіркового (варіативних) дисциплін.

Обсяг нормативної компоненти складає 28 кредити, вибіркової – 12 кредитів.

Нормативні дисципліни розділені на дві групи – встановлені університетом (4 дисципліни) та встановлені факультетом (2 дисципліни).

Вибіркові дисципліни розбиті на два блоки по 7 дисциплін у кожному. Аспірант самостійно обирає 4 дисципліни з будь-яких блоків у загальній кількості 12 кредитів, враховуючи рекомендації наукового керівника, а також власні наукові інтереси, визначені темою дисертації.

Крім того, передбачено цикл практичної підготовки (педагогічна практика) в обсязі 6 кредитів, який має на меті формування навичок викладання економічних дисциплін у вищому навчальному закладі.

Послідовність вивчення дисциплін за семестрами визначається навчальним планом.

Науково-дослідницька робота аспіранта здійснюється під керівництвом наукового консультанта за підтримкою та консультуванням з боку професорсько-викладацького складу кафедри та більш досвідчених аспірантів. Вона умовно може бути розділена на підготовчий та основний етапи та включає наступні види діяльності.

На *підготовчому етапі* аспірант:

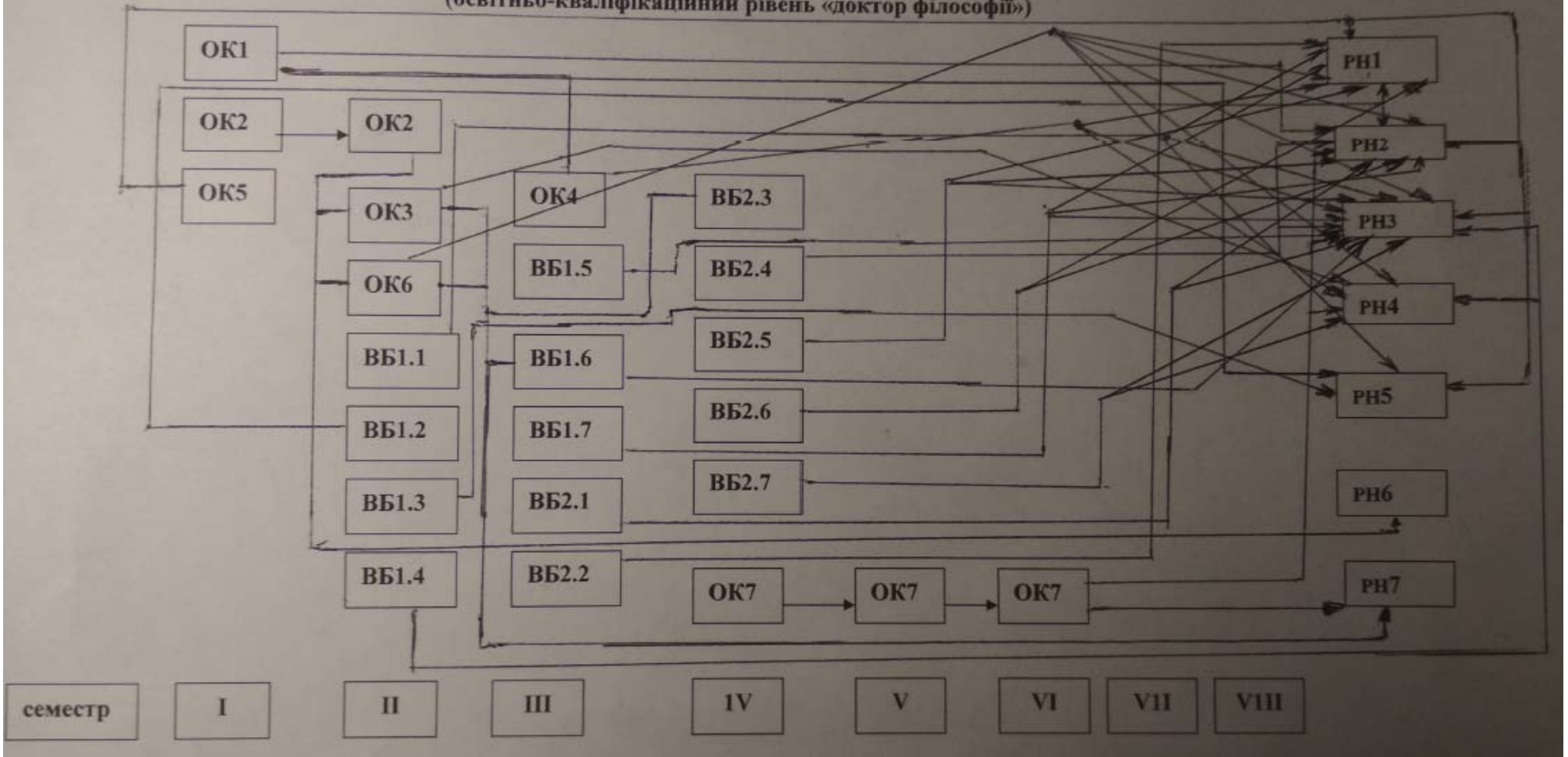
- обирає тему наукового дослідження та обґрунтовує актуальність обраної теми дослідження;
- здійснює перегляд каталогів захищених дисертацій і знайомиться з вже захищеними дисертаційними роботами;
- опрацьовує новітні результати досліджень в обраній та суміжних сферах науки, ознайомлюється з аналітичними оглядами і статтями у фахових виданнях, проводить консультації з фахівцями з метою виявлення недостатньо вивчених наукових проблем і питань, що є актуальними з теоретичної та/або практичної точки зору;
- вивчає та аналізує основні підходи та позиції наукових шкіл і течій у вирішенні досліджуваної проблеми, уточнює термінологію в обраній галузі знань, здійснює пошук літературних джерел з обраної теми, формулює наукову задачу.
- проводить планування дисертаційної роботи, формулює індивідуальний та робочий план аспіранта;
- уточнює постановку цілей і завдань дисертаційної роботи, об'єкт і предмет наукового дослідження;
- обирає та обґрунтовує методи (методику) проведення дослідження;
- здійснює опис процесу наукового дослідження (дизайну дослідження) у дисертаційній роботі шляхом формування плану-проспекту, який являє собою реферативний виклад питань та способів їх вирішення, за якими надалі буде систематизуватися весь зібраний фактичний матеріал.

На *основному етапі реалізації науково-дослідницької роботи* аспірант:

- проводить науково-дослідницькі роботи відповідно до профілю ОНП аспірантури з використанням знань з фундаментальних та прикладних дисциплін, які викладаються за програмою, займається науковою роботою, виконує теоретичну та практичну частину дослідження;
- аналізує та узагальнює результати наукового дослідження на основі сучасних підходів, міждисциплінарного знання, застосування наукових методологічних принципів та методичних прийомів дослідження, використання в дослідженні тематичних інформаційних ресурсів, провідного вітчизняного і зарубіжного досвіду з тематики дослідження.

На виконання дисертаційної роботи доктора філософії за спеціальністю покладається основна дослідницька та фахова кваліфікаційна функція, яка виражається у здатності здобувача ступеня доктора філософії вести самостійний науковий пошук, вирішувати прикладні наукові завдання і здійснювати їхнє наукове узагальнення у вигляді власного внеску у розвиток сучасної економічної науки і практики. Вона являє собою результат самостійної наукової роботи аспіранта і має статус інтелектуального продукту на правах рукопису.

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА
освітньо-наукової програми зі спеціальності 051 «Економіка»
(освітньо-кваліфікаційний рівень «доктор філософії»)

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Публічний захист дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії з економіки (наукова компонента програми).

4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ВБ 1.1	ВБ 1.2	ВБ 1.3	ВБ 1.4	ВБ 1.5	ВБ 1.6	ВБ 1.7	ВБ 2.1	ВБ 2.2	ВБ 2.3	ВБ 2.4	ВБ 2.5	ВБ 2.6	ВБ 2.7	ОК 7	
ЗК 1	+					+	+	+			+	+	+		+		+	+				
ЗК 2			+	+		+				+								+	+	+		
ЗК 3		+						+														
ЗК 4		+			+	+																
СК 1	+					+																
СК 2		+	+			+		+														
СК 3				+		+				+	+										+	+
СК 4						+										+						+
СК 5						+								+	+							
СК 6				+	+	+																+
СК 7						+			+													
СК 8	+					+			+													+

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ВБ 1.1	ВБ 1.2	ВБ 1.3	ВБ 1.4	ВБ 1.5	ВБ 1.6	ВБ 1.7	ВБ 2.1	ВБ 2.2	ВБ 2.3	ВБ 2.4	ВБ 2.5	ВБ 2.6	ВБ 2.7	ОК 7	
ПРН 1				+	+	+	+	+					+		+			+	+			
ПРН 2	+				+	+		+					+	+			+	+	+			+
ПРН 3				+	+	+	+			+	+	+	+	+			+	+			+	+
ПРН 4			+	+		+				+											+	+
ПРН 5	+			+	+	+			+													
ПРН 6		+	+			+																
ПРН 7			+			+						+				+						+